

טובר האלוף חופי נראה כמי ששזוי לצאת נקי ביותר, מכל מפקדי צה"ל בדורו ועדת אגרנט.

עוד לפני שנפלה ההכרעה, בהחיר חופי כי יראה במינויו של האלוף גור כי רמטכ"ל הבעת אי-אמון בו ויאלץ להתפטר משירות פעיל בצה"ל. ראש הממשלה, גולדה מאיר, תמכה מלכתחילה חזקה במועמדותו של האלוף חופי. אבל משה ריין העדיף את האלוף גור.

בשבת האחרונה, כאשר נראה היה כי דיין עומד על מינויו של האלוף גור, הסתמנה מגמה לדחות את הדין בבחירת הרמטכ"ל. נראה היה כי ייעשו מאמצים למנוע מדין להכתוב לממשלה את הרמטכ"ל הבא. אלא שאו נפלה ההפתעה. בישיבת הממשלה ביום הראשון הי שבוע הועלה לדין נושא בחירת הרמטכ"ל. כמעט לכל אחד משרי הממשלה היה מועמד משלו. אבל רק משה ריין הציע את האלוף גור כמועמדו.

"האם יש למישהו מועמד אחר?" שאלה גולדה מאיר.

איש לא ענה. יגאל אלון הציע אמנם לדחות את ההצבעה, אבל כאשר התגרה בו משה ריין ושאל: "האם יש לשרה-חנינוך מועמד אחר?" השתתק אלון והסיר את התנגדותו לבחירת הרמטכ"ל.

כשנערכה ההצבעה הצביעו כל השרים, כולל אוייביו המושבעים של משה ריין, בעד הצעתו של שרי הביטחון. כדי למנוע מצב, העולל להשיג פיע על מוראל הצבא, בו ימונה הרמטכ"ל תוך התנגדותו העדיפה יריבו של דיין להרים את ידו והלכינע, בנושא זה גורלי ומכריע.

ההכרעה נפלה וצה"ל איבד עוד אלוף בכיר, אחרי האלוף חופי הודיע על פרישתו. כך נקבע תקדים נוסף: בפעם הראשונה מונה רמטכ"ל שלא היה קודם לכן ראש אג"ם, וכאשר מונה כראש אג"ם האלוף הצעיר, ספיר, היתה זו הפעם הראשונה שלתפקיד זה מונה מי שלא כיהן קודם כאלוף פיקוד.

חזרה על תרגיל

בן-גוריון

מה שאירע השבוע מזכיר בדין קנות את תרגיל מינוי הרמטכ"ל של דוד בן-גוריון בשנת 1953.

בן-גוריון, שכיהן או כראש-ממשלה ושר-ביטחון, עמד לפרוש לשדה-בוקר. הוא מינה תחתיו את פינחס לבון, מי שכיהן עד אז כשר-החקלאות. כשר-הביטחון, אבל כיבוי לא היה מוכן למסור לשר הביטחון החדש את צה"ל סתם כך. יום אחד לפני פרישתו מינה רמטכ"ל חדש לצה"ל. הוא החליף את רב-אלוף מרדכי מקלף במשה ריין.

משה ריין היה בכחינת פצצת זמן מתחת לכיסאו של לבון, נר עד להכתיבת את חזרתו של בן-גוריון למישור-הביטחון. מה שאירע אחר-כך, שהוכיח לפרשת לבון המפורסמת, היתה תוצאה ישירה של מינוי רמטכ"ל הפני הפרושה ממישרד-הביטחון.

כתלמיד נאמן של דוד בן-גוריון, חזר משה ריין על התרגיל של רבו. הוא יודע ששעותיו במישרד-הביטחון ספורות. תוך ימים מיספר או תוך כמה חודשים, הוא יאלץ להיפרד מתפקיד שרי-הביטחון. דבר שהוא אינו רוצה בו. הוא רואה את עצמו כשרי-הביטחון הנצחי של ישראל. הוא רוצה שהעם יידע, גם אחרי שגא יהיה עוד שרי-הביטחון, כי בתנאים שר ישראל הוא שרי הביטחון האפשרי הטוב ביותר. אולי הוא אינו מושלם. גם הוא עושה טעויות ומחדלים. אבל הוא הטוב שבאפשרויות. כדי להוכיח זאת וכדי שהעם יפוג על ברכיו ויקרא לו לחזור לתפקיד שרי-הביטחון, טחן דרוש שמי שיבוא במקומו של משה ריין לא יצית בתפקידו.

בחוג מקורביו אמר דיין על בחירתו האחרונה: "אין לי ברירה אחרת." כי שבעיות גורליות של המדינה מונחות על כף המאזניים. עושה דיין הכל כדי להכניס את שרי-הביטחון הבא.

תומרקין:

..צייץ' מחנכל לאנדרטה,

מטעמים אישיים נגדי!"

צייץ' מתנבא די שוב, התרתח הפסל יגאל תומרקין, כאשר נודע לו כי ראש-העיר החדש של תל-אביב, שלמה להט, שקול את הפסקת הקמת אנדרטת השואה בכיכר-מלכי-ישראל.

על-פי תוכנית שנקבעה מראש אמורה היתה לקום השנה לקראת יום השואה והגבורה, בכיכר שברחבת עיריית תל-אביב, אנדרטה ענקית עשויה זכוכית ורפלדה, שנועדה לסמל את השואה התקוממה ואף זכתה להקרא בשם זה. את האנדרטה תיכנן יגאל תומרקין.

בג"צ נגד

אנדרטה

בכיכר מרכזי ישראל נערכו כל הרכנות לקראת הצבתה של האנדרטה,

בכלל יגאל גם גרם לנוק רב לכיכר מלכי ישראל. מומחי העירייה מעריכים שהנוק מגיע ל-40 אלף לירות. הפועלים שעבדו מטעמו של תומרקין שברו את המרצפות של הכיכר וזרקו אותן לתוך בריכת הים.

העירייה

בסיס צבאי

ליגאל תומרקין עצמו נודע הדבר בדרך מוזרה. מספר יגאל:

"כאשר נודע לי שצייץ' יהיה ראש עיריית תל-אביב, פניתי אליו במכתב וביקשתי לדעת מה קורה עם האנדרטה. ביקשתי גם לעזור לי לשחרר מצה"ל שני אנשים, חיים פיסריק ויולי הרשקוביץ, שעובדים איתי על הקמת האנדרטה. חשבתי שיהיה זה מן הראוי כי ביום השואה והגבורה תעמוד כבר האנדרטה בכיכר מלכי ישראל. בנוסף לכך גם חשדתי בצייץ' שהוא עויין אותי, ורציתי לבדוק את הדופק. קיבלתי ממנו מכתב שהעניין נמצא בדקיה. למען האמת, חשבתי שהעניין ש-נמצא בבדיקה הוא עניין שיהרור האנשים מצה"ל ולא עצם הקמתה של האנדרטה. לא תיארתי לעצמי שהדבר יגיע לידי כך. לפני כמה ימים, כשהאנדרטה כבר היתה מוכנה, עברתי בכיכר מלכי ישראל וראיתי שהשלט המכריז עליה נעלם. התבוננתי ב-מקום, וראיתי שנעשו שם כל מיני עבודות לא ברורות לי. התקשרתי עם הקבלן שלי לעבודות-הבטון, בנימין זילברמן, ואו נודע לי שהוא לא עשה במקום דבר. התברר שצייץ' שלח פועלים, וללא כל רשות ביצע במקום עבודות שאסור היה לו לבצע. הבנתי שהוא מתכוון לנהוג בעיריית תל-אביב כאילו היתה בסיס צבאי, שהוא מפקדו. אומנם ידעתי, שצייץ' עויין אותי, אך לא תארתי לעצמי שהוא יחליט למנוע את הקמת האנדרטה, שעליה החלט עוד לפני שנבחר כראש-העיר.

"זה לא היה הסיכסוך הראשון שלי עם צייץ'. לפני הבחירות, כאשר נודע כיצד

צייץ':

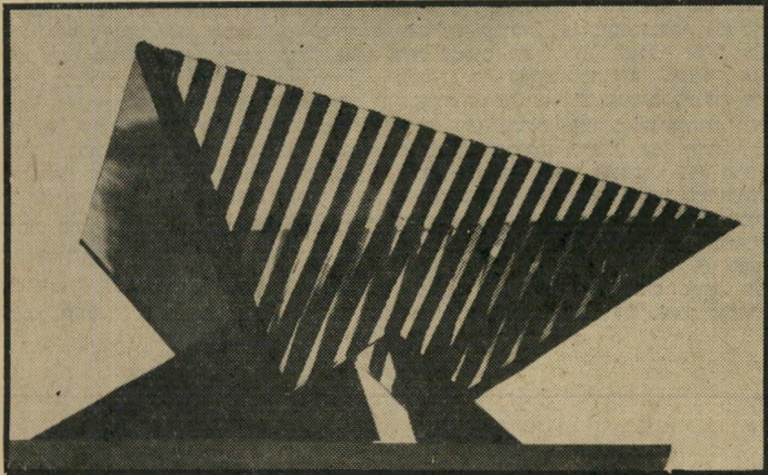
..יגאל מעריך רק מה

שנעשה עם שינאה!"

לראש-עיריית תל-אביב, שלמה להט גירסה שונה על הפרשה. הגיב ראש-העיר השבוע: "הסיפור של יגאל... מה שם המישיפחה שלו? כן, תומרקין, הוא רק 20 אחוז מהאמת. כל מה שהוא אומר זה בילבול-מוח. בכלל למדתי מהענין הזה הם דעת שיגאל מעריך דברים רק כאשר הם נעשים עם שינאה. לעצם הדבר, אני פשוט החלטתי להעלות את העניין הזה לדין בעירייה. הסיבה לכך היא המחלוקת ש-נוצרה סביב האנדרטה. הגישה האישית שלי לנושא האנדרטה היא חיובית.

כן, המועצה רשאית להחליט על אי-הקמת האנדרטה, אבל אינני יודע איך תי מועצה תחליט. אם אני אצביע בעד הקמת האנדרטה? אינני יודע. אולי בכלל לא אעלה את העניין להצבעה. אני פשוט אבדוק שוב את הנושא."

המתאבנה סביב

האנדרטה

לפחות אדם אחד, פרט לתומרקין, איננו שלם עם הסיכוי שהאנדרטה לא תוקם. האיש, שריהשיכון יהושע רבינוביץ הח' ליט להילחם נגד מגמתו של להט לא להקים את האנדרטה.

"על ההחלטה של צייץ' נודע לי רק לפני ימים מספר, סיפר, "עוד לא הספקתי לבדוק הנושא. בכל אופן, בדעתי לפעול למען הקמתה של האנדרטה. לדעתי, האני דרשה הזו חיונית לתל-אביב."

"שלא יבלבלו לי את המוח", אמר השבוע הפסל יגאל תומרקין. "האנדרטה עצמה לא משחקת שום תפקיד בעניין הזה. צייץ' החליט לבטל את הקמתה מסיבות אישיות נגדי בלבד."

ניהל משאומתן עם פינחס ספיר על הצטרפות למיפלת-העבודה. התרגונית וכתבתי מכתב למערכות-העיתונים, בו הסברתי בדיוק את מה שאני חושב עליו. אחרי כל זה, ברור שהוא החליט להתנכל לי.

בילבול

מוח

לש בינינו טינה, אך לא תיארתי לי שהוא תגיע למימדים כאלה מצידו. הוויכוח בינינו מתנהל דרך מכתבים. אני כותב לו בכתב-יד, והוא משיב לי במכתב על טופס של העירייה מודפס במכונת כתיבה.

שנועדה לעלות כחצי-מיליון לירות. יותר ממחצית הסכום באה מכספי קרן-תל-אביב, שבראשה מוסיף לעמוד מי שהיה ראש עיריית תל-אביב, שריהשיכון יהושע רבינוביץ. יתר הכסף בא מתרומות בחו"ל.

מייד עם תחילת העבודות, לפני כשנה, עוררה הקמתה של האנדרטה סערה. תר ברר שמיסטר אורחים הגיעו למסקנה כי האנדרטה המתוכננת אינה מסמלת דייה את השואה והגבורה, שלושה מהם אף פנו לבית-הדין הגבוה לצדק, ודרשו להורות לעיריית תל-אביב להפסיק כל פעולה להקמת האנדרטה.

השלושה, הצייר משה ברנשטיין, עורך הדין אהרון פפו והרב יוסף הלפגוט מ-סביון, טענו כי המיבנה האמור לקום בכיכר המרכזית של העיר מכוער, ומחטיא את מטרתו.

למתנגדים הצטרף גם מנחם סבידור, מי שעמד אז בראש האופוזיציה לעיריית תל-אביב, שטען כי ההחלטה היתה בלתי-חוקית, כיוון שהוא לא הוזמן ליישבה בה החלט על הקמתה של האנדרטה. לאחר דיון ממושך דחה בית-המישפט את הרעיון.

אך בכל זאת לא הסתיימו תלאתיה של האנדרטה שבדרך. עם הביחור של איש הליכוד שלמה (צייץ') להט לראשות עיריית תל-אביב, החליט לשקול את התוכנית מחדש. וזאת, למרות שהמועצה הקודמת של העיר החליטה על כך סופית, ומסרה לקרן תל-אביב את הנאמנות על האנדרטה.

בשבוע שעבר נשלחו פועלים של העירייה למקום שבו אמורה האנדרטה לקום, וסילקו את השלט הענקי שהכריז עליה.

הסביר דוברת החדש של עיריית תל-אביב, עמיקם שפירא:

"שלחנו לשם פועלים לנקות את השטח. בין השאר הם גם סילקו את השלט שב-מקום.

"הוחלט להעלות את העניין לדין מתוך דש המועצה מוסמכת לבטל את ההחלטה הקודמת ולהחליט כנגד הקמת האנדרטה.